

Hur tar man sig an ett **konstmuseum**?

Att besöka konstmuseer hör till våra vanligaste aktiviteter på resan. Men påfallande ofta vet vi inte riktigt vad vi ska se, eller hur vi ska förhålla oss till det vi ser. Det är kanske därför museibesök många gånger är så infernaliskt tröttnande. Vi är ofta allmänt förvirrade helt enkelt. Vi förbereder oss kanske inte på något genomtänkt sätt? Vi tänker inte igenom vad vi vill få ut av besöket? Säkert är det så.

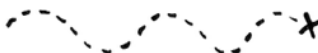
En vanlig "strategi" är helt enkelt att försöka "se allt". Lite planlöst så där. Vilket brukar innebära att uppmärksamheten är pigg i ungefär en timme, varefter promenadtakten genom salarna ökar, samtidigt som engagemanget minskar, hur vacker och intressant konsten än är. Med stigande ålder och erfarenhet brukar alternativa strategier komma till användning. "Jag stannar bara i en timme, sen får det vara klart", kan en person utbrista. "Jag bestämmer mig i förväg vad jag ska se och håller mig strikt till det", en annan. Jag känner personer som går direkt till museishoppen, alternativt kaféet. Det är ingen dålig idé alls, många av vår tids bättre muséer har utmärkta små butiker och/eller serveringar, som i en del fall är mer belönande än själva samlingarna.

En seriös om än lekfull redovisning av effektiva strategier för att ta sig an ett konstmuseum möter vi i boken *How to visit an art museum - tips för a truly rewarding visit*, av Johan Idema (BIS publikers, 2014). Hans tips handlar om konstmuseet, men jag misstänker att en del av dem går att tillämpa på vilket museum som helst. Sluta vandra, börjar agera, är kärnan i den katalog av tips som han förmedlar. Vi bör akta oss för den gamla konventionella regeln: "Walk slowly, but keep walking", som författaren Gertrud Stein har sagt.

Holländske konstkonsulten Idema menar att vi oftast inte får särskilt mycket hjälp från museet självt, beträffande framgångsrika sätt att tänka och agera under våra besök. Det är upp till oss själva, menar han, att förse oss med strategier som gör besöket mer tillfredsställande.

Som hjälp till oss har Idema formulerat 32 olika metoder som vi kan välja mellan inför och under vårt besök på muséet. De presenteras inte i någon speciell ordning utan kan prövas helt efter behag. Det är allt ifrån tipset att fråga ut museivakten, till att skaffa sig en mental beredskap att möta det obegripliga, fula eller provocerande, rusta sig med ett annat "mindset" kring vad ett konstmuseum är, att lära sig stå ut med nakenmotiv, att utnyttja musik kaféet med mera.

Några favoriter ur hans lista:

Hur tar man sig an ett **konstmuseum**?

1. Ta hjälp av ett barn

Ett bra konstmuseum borde egentligen förse sig med en uthyrningsdisk med barn till låns, menar Idema. Anledningen är att barn besitter ett antal förmågor som är utmärkta att ha med sig när man betraktar konst. De är först och främst duktiga på att ställa frågor. De bryr sig inte om huruvida frågorna är "smarta" vilket vuxenvärlden hela tiden bekymrar sig över. "Låtsats veta"-attityden är ett stort hinder vid ett museibesök. Barn är också bra på att se saker ur nya, kreativa perspektiv. Ta därför gärna med dig en dylik konstexpert om du kan. Enklast förstås om du har egna hemma. Annars går det kanske att låna ett barn på annat håll?

2. Se upp med "museitröttheten"

Anledningen till att museer gör oss så vansinnigt trötta, är inte att vi förflyttar oss vare sig långt eller snabbt. Det snarare tvärtom. Det är mycket mer ansträngande att gå långsamt och stanna ofta. Dessutom kräver det ju energi att studera allt fint och intressant. Idema menar att vi ska tänka på allt som mamma brukar säga till oss: ät ordentligt, översträng dig inte, pausa och så vidare. Han återkommer flera gånger till betydelsen att ta ner tempot, till möjligheten att sitta ner, att besöka museikaféet flera gånger under ett besök.

3. Hur gör andra besökare?

Idema är här inne på att studiet av alla de andra människorna på muséet är en intressant källa till upplevelse av den aktuella konsten. Allt går ju ut på att skaffa sig en relation till verken på något sätt. Vi behöver någon form av ingång till dem, vilket verken i sig själva många gånger är sparsamma på. Vi får ju inte heller mycket hjälp av muséet självt, som Idema konstaterar flera gånger. Återstår alltså de andra besökarna, som kan uppvisa spännande reaktioner och förhållningssätt till verken. Ta dig alltså tid att lite från sidan betrakta dina medbesökare och ta deras hjälp att hitta in i verken. Hur beter de sig? Vad fastnar de för? Vad ratar de? Allt går att använda, i vår egen strävan att komma i kontakt med konsten. Den modige försöker förstås ta kontakt med andra besökare, för att pejla reaktionerna.

4. Konst är konversation

En avgörande del av en bra konstupplevelse är förstås pratet om den. De flesta av oss känner till fenomenet om hur exempelvis en bok blir mycket bättre genom att vi pratar om den med någon annan. Därför ska man ta museikaféet på allvar, menar Idema. Det är där samtalet om det upplevda kan få breda ut sig i lugn och ro. Det är inte alltid så lätt eller ens möjligt att föra inspirerade samtal om konsten ute i salarna, där det många gånger råder sträng, koncentrerad tystnad. Gå till kaféet flera gånger under museibesöket, uppmanar Idema. Varför inte börja där helt enkelt, och planera hur samlingarna ska "angripas". Gör sedan ett mellanstopp för gemensam reflektion och inspiration, och sedan avslutningsvis en paus för summering och slutsatser. Titta mindre, prata mer, helt enkelt.

När jag läser Johan Idemas bok inser jag att jag gjort det mesta fel under mina många museibesök. Jag har helt enkelt inte varit särskilt kreativ när det gäller formerna för besöket, eller aktivt medveten om vad jag vill få ut av det. Mina museibesök har många gånger varit konventionella, så som vårt förhållande till livet många gånger är. Vi behöver konsten för att stå ut med livet, som Nietzsche har sagt. Konst är alltså på allvar, eller borde i alla fall vara det. Utan den ansatsen kan man kanske vara utan. Med Idemas många goda råd på fickan så har vi betydligt bättre förutsättningar att få ut nånting verkligt bra av vårt besök. En upphöjd livskänsla, förnyad energi, en friskare blick på allt förunderligt - se där en ambitiös målbild inför mötet med vårt nästa konstmuseum.

